



คุณแม่ท้วม หุตานุกรม



คุณแม่ท้วม หุดานุกรม

ความสุขความสำราญเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนปรารถนา แต่การแสวงหาความสุขของแต่ละคนมีวิธีการต่างๆ กัน แล้วแต่ความเห็นชอบของแต่ละบุคคล บางคนมุ่งหมายความสุขในปัจจุบัน บางคนก็มุ่งหน้าไปสวรรค์นิพพานในอนาคต ด้วยเหตุนี้ ความคิดความเห็นของคนเราจึงไม่เหมือนกัน บางครั้งเราจะนึกฉงนใจในคนบางคน ซึ่งมีแนวทางชีวิตและความนึกคิดแตกต่างจากคนทั่วไป แต่จุดมุ่งหมายสุดท้ายต่างก็ต้องไปร่วมจุดเดียวกันคือ “ดินแดนบรมสุขอมตนิรฤพาน”

ขอยกตัวอย่างชีวิต “ชาววัด” ที่จัดว่าเป็นบุคคลที่น่าสนใจผู้หนึ่ง มาเล่าให้ท่านฟังสักเล็กน้อย บุคคลผู้นี้คือ นางสาวท้วม หุดานุกรม หรือ “คุณแม่” เกิดที่ประเทศจีน คือเป็นชนเชื้อสายจีน มีบิดาชื่อ นายฮวด มารดาไม่ทราบชื่อ เกิดเมื่อ พ.ศ.๒๔๓๓ นับมาถึงปีนี้ก็เป็นเวลาถึง ๙๗ ปี คุณแม่ท้วม หุดานุกรม มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ๔ คนด้วยกัน คือ

- ๑.พลโทพระพิพัฒน์ภูมิประเทศ
- ๒.พลเรือจัตวาเรียง พิพัฒน์ภูมิประเทศ
- ๓.คุณสอึ้ง ลัตยประกอบ
- ๔.คุณสะอาด หังสุบุตร

ซึ่งต่อมาคุณแม่ท้วมหุดานุกรมได้เดินทางเข้ามายังประเทศไทย ประกอบอาชีพค้าขายอยู่ที่อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อเจริญวัยได้ช่วยบิดามารดาทำการค้าขายอยู่ในคลองสองพี่น้อง เป็นผู้ใฝ่ใจในทางพระ

ศาสนาแต่เยาว์ ครั้นอายุ
ได้ ๒๐ ปีได้หนีบิดามารดา
ไปบวชเป็นชีที่วัดสวนหงส์
อำเภอบางปลาม้า จังหวัด
สุพรรณบุรี อยู่ที่วัดสวนหงส์
ไม่นานนัก ก็ย้ายลงมาอยู่ที่
วัดเทพศิรินทราวาส จังหวัด



พระนคร ด้วยความปรารถนาจะศึกษาหาความรู้ ในทางพระศาสนาให้มีความ
รู้ยิ่งขึ้น ที่นี้ได้ศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาตามปรมัตถธรรมจากท่านอาจารย์
จางวางอยู่ประมาณ ๒ ปี รู้สึกซาบซึ้งในรสพระธรรมยิ่งนัก ต่อมาทูลกระดิก
ถึงบิดาท่าน จึงกลับขึ้นไปชักจูงให้บิดาเข้าใจและเลื่อมใสในทางพระพุทธ
ศาสนา ซึ่งภายหลังได้สมทาทนตนเป็นอุบาสก ปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัดสองพี่น้อง
เป็นเวลาหลายปี ต่อมา “หลวงพ่อดอกน้ำ” (เมื่อครั้งยังไม่มีสมณศักดิ์) ได้
ขึ้นไปวัดสองพี่น้องไปพบเข้า จึงจัดการให้อุปสมบท ณ วัดสองพี่น้อง แล้วพา
มาอยู่ที่วัดพระเชตุพนฯ ด้วย

หลังจากได้ชักชวนบิดาให้เลื่อมใสและบวชเป็นพระภิกษุสมความตั้งใจ
แล้ว “คุณแม่” ก็ออกจาริกปฏิบัติธรรม มุ่งตรงไปยังวัดสนามพราหมณ์และ
วัดถ้ำกลบ จังหวัดเพชรบุรี “คุณแม่” เล่าว่า “ขณะปฏิบัติอยู่นั้น ปรารถนา
จะให้พ้นอาสวะกิเลสเร็วๆ เข้า จึงสมทาทน เนสขชิกงคฺคฺตังค์” คือถือไม่นอน
ตลอด ๓ เดือน ยึดเอา ‘อนิจจัง ทุกขัง อนตตฺตา’ ตลอดไตรมาสเป็นกรรมฐาน”

จากนั้นได้ย้ายไปอยู่วัด “ศาสนาส” จังหวัดนครปฐม “วัดลิงขบ” และวัด
“ภาวนาภิรตาราม” ในคลองบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรีตามลำดับ ณ วัด
ภาวนาภิรตาราม มีเพื่อนร่วมปฏิบัติธรรมร่วมกัน ๒๐ คน ส่วนมากเป็นคนชรา
“คุณแม่” ตั้งใจจะปฏิบัติให้บรรลุธรรม ยอมถวายชีวิตในพระศาสนา จึง
ตั้งหน้าบำเพ็ญเพียรต่อไปอีก ครั้นนี้ปฏิบัติตนตามแบบพระภิกษุ มีออกบิณฑ

บาตร โดยเอาชาม ๑ ใบลงเรื่อน้อยไปตามบ้านที่เขาใส่บาตรพระ ได้อาหาร
คาวหวานก็เอารวมใส่ในชามเดียวทั้งหมด รับประทานเวลาเดียวเท่านั้น
ตลอดทั้งวัน

ต่อมา “คุณแม่” ได้รู้หลักธุดงค์ ๑๓ จึงได้ทราบว่าตนเองได้ประพฤติ
ตรงตามหลักของธุดงค์ ๑๓ เป็นบางข้อแล้ว คือนอกจากอาหารบิณฑบาตที่
ได้มาเท่าไรแล้วใครจะนำอาหารมาให้อีกก็ไม่รับประทานถือความมักน้อยสันโดษ
จนประชาชนแถบนั้นรู้สึกศรัทธาและเลื่อมใสในการปฏิบัติของท่านเช่นนั้น
ท่านเองเกิดปิติและมาระลឹกว่า บิดาก็ได้บวชเป็นพระภิกษุแล้ว นับว่าได้แสดง
ความกตัญญูกตเวทียเป็นอย่างดี ส่วนมารดาซึ่งยังไม่มีโอกาสได้ตอบแทน
พระคุณเลย ถ้าจะตอบแทนพระคุณมารดา ก็จำเป็นจะต้องจัดหาเงินไว้ให้
เพียงพอที่จะสงเคราะห์ท่าน จึงตัดสินใจลาเพศชื่อกมาประกอบอาชีพ
เพื่อหาเงินส่งไปให้ท่านบ้าง ในขณะที่นั้น “คุณแม่” มีอายุได้ ๒๙ ปี รู้สึกว่าการ
หาเงินนั้นเป็นการหายากยิ่ง จะทำการค้าขายสิ่งใดก็ไม่สะดวก เพราะตนเอง
เป็นหญิงสาว ในที่สุดได้ไปพักอยู่กับคุณเงินซึ่งเป็นคุณอาของท่านเจ้าพระยา-

ธรรมศักดิ์ บังเอิญคุณเงินได้ป่วยลงมีนาย
แพทย์ที่โรงพยาบาลศิริราชมาทำการรักษา
และมีนางพยาบาลมาทำการพยาบาลด้วย
ทำให้เกิดสนใจอยากจะเป็นนางพยาบาล
กับเขาบ้าง เพราะเห็นว่าเป็นหนทางหนึ่ง
ที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์จึงสอบถาม
ระเบียบการเพื่อจะเข้าเรียนเป็นนาง-
พยาบาลด้วย ปรากฏว่ายังมีไม่มีวิทย์ฐานะ
พอที่จะเข้าเรียนได้ เพราะผู้ที่เข้าเรียน
วิชาพยาบาลต้องมีความรู้ไม่ต่ำกว่ามัธยม
ปีที่ ๔ หรือเทียบเท่า แต่ด้วยเจตนาอัน



คุณแม่ท้วม

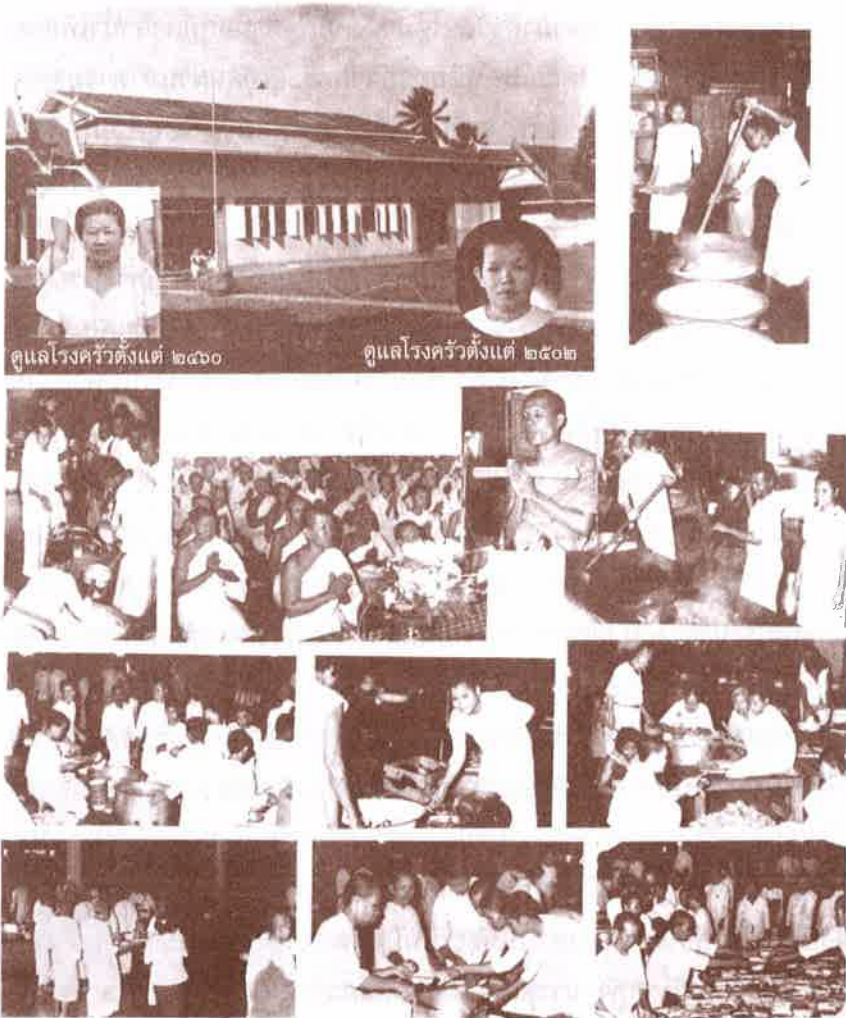


แรงกล้าที่จะเข้าเรียนวิชาพยาบาลให้สำเร็จจึงเริ่มเรียนหนังสือกับคุณครูพร้อมเรียนอยู่ประมาณ ๓ เดือนก็เข้าสอบเทียบความรู้ และเข้าศึกษาวิชาพยาบาลที่โรงพยาบาลศิริราชได้สมความตั้งใจ ศึกษาวิชาพยาบาลอยู่ ๓ ปี จึงสอบได้รับประกาศนียบัตรพยาบาลและผดุงครรภ์ ซึ่งนับว่าเป็นความสามารถอันหนึ่ง

หลังจากนั้นได้เข้ารับราชการในกองอนามัย โดยมีหม่อมเจ้าวัลภากรณ์ เป็นหัวหน้า และได้ส่งเงินไปให้มารดาบ้าง ขณะนั้นได้มีโอกาสดำเนินการพยาบาลคนไข้ตามบ้านที่ยากจน เกิดมีความสังเวชสลดใจในสภาพของคนเหล่านั้น ทำให้เกิดการคำนึงขึ้นว่า “คนเหล่านั้นมีชีวิตอยู่เพื่ออะไรหนอ?”

ได้ทำงานในหน้าที่และคลุกคลีอยู่กับประชาชนผู้ยากจนเช่นนั้นประมาณ ๒ ปีเศษ จนอายุย่างเข้า ๓๕ ปี เนื่องจากสภาพของชีวิตที่ได้พบเห็นนั้น ทำให้จิตใจที่เคยฝึกฝนในทางธรรมมาแล้ว บังเกิดความเบื่อหน่ายในเพศฆราวาสขึ้นอีก ประกอบทั้งเงินทองก็ได้สะสมไว้มากพอสมควร จึงตัดสินใจเข้าไปทูลหม่อมเจ้า วัลภากรณ์ ผู้เป็นหัวหน้าขอลาออกจากตำแหน่งหน้าที่ด้วยพระกรุณาของพระองค์ท่าน จึงทรงรับสั่งถามว่า “ทำไมเธอจึงคิดจะลาออกเสียละ? หรือว่าทำงานที่นี่ไม่สบาย จะต้องการย้ายไปอยู่ที่ไหนก็บอก จะได้จัดการให้ตามความประสงค์ หรือจะลาพักผ่อนเพื่อไปตากอากาศให้สบายใจเสียก่อนจึงกลับมาทำงานใหม่ก็ได้” แต่ “คุณแม่” ทูลตอบว่า “จะลาออกไปบวชเป็นอุบาสิกที่วัด”

ที่สุดการขออนุญาตลาออกจากงานก็สมประสงค์ จึงจัดการจำหน่ายเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำคลอดจนหมดสิ้น เพื่อตัดกังวลเกรงว่าจะมีผู้มารบกวนให้ไปทำคลอดอีก แม้กระนั้นก็ยังมิผู้ตามมาฝากครรภ์อีกจนได้ ทั้งนี้เพราะในขณะที่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ราชการได้ทำชื่อเสียงและเป็นที่รักของคนทั่วไป คนเหล่านั้นจึงตามมาอีก ได้พยายามชี้แจงให้เป็นที่เข้าใจ เป็นอันว่าชีวิตฆราวาสได้สิ้นสุดลงโดยการตัดสินใจบวชชีอีกครั้งหนึ่ง ณ วัดปากน้ำ



การประกอบอาหารในโรงครัววัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ปี พ.ศ.๒๕๐๐

ภาษีเจริญ ธนบุรี เพื่อจะได้ปฏิบัติธรรมและดูแลหลวงพ่อบุ้งเกิดเกล้าของท่าน
ซึ่งได้ย้ายมาจากวัดพระเชตุพนฯ “คุณแม่” ปฏิบัติธรรมอยู่ต่อมาอีกประมาณ
๓ ปี จึงมีโอกาสรับมารดามาปฏิบัติ ขณะที่มาวัดปากน้ำ วันนั้นเป็น

วันธรรมสวนะ เมื่อมารดามาถึงวัด ได้มานั่งคอยดูท่านอยู่ที่ศาลาน้ำเพื่อพบบุตรสาวของตน ครั้น “คุณแม่” เดินออกจากพระอุโบสถผ่านมาทางมารดาซึ่งคอยอยู่ พอมารดาของท่านเห็นเข้าก็จำได้จึงเดินเข้าไปอุ้มข้อมือแล้วร้องไห้ด้วยความดีใจ เพราะได้จากกันมานานแล้ว เป็นอันว่ามารดาและบุตรได้พบกัน

ต่อมาท่านได้แนะนำให้มารดาบริจาคทาน รักษาศีล เจริญภาวนาอยู่ ณ วัดปากน้ำ เป็นเวลาประมาณ ๒ ปีเศษ มารดาได้ป่วยเป็นโรคผื่นคัน ได้หาหมอหลายชาติหลายภาษามาทำการรักษาจนสุดความสามารถก็ไม่หาย ในที่สุดแพทย์จีนผู้หนึ่งให้คำแนะนำว่าควรให้กลับบ้านเดิมโรคถึงจะหาย เพราะดินฟ้าอากาศกรุงเทพฯ ไม่ถูกกับโรคเหตุนี้จึงจำเป็นต้องส่งมารดากลับบ้านเดิมด้วยความจำใจ และได้ขอร้องมารดาว่าอย่าไปทำงานอื่นเลย ขอให้ตั้งหน้าเจริญภาวนาอย่างเดียวท่านจะส่งเงินไปให้ทุกๆ เดือน ท่านได้ส่งเงินอยู่ประมาณ ๓ ปี ก็ได้ทราบข่าวเป็นที่น่าเสียใจยิ่งว่า มารดาได้ถึงแก่กรรมเสียแล้ว ท่านจึงได้ขอร้องอาจารย์ที่นั่งทางในตรวจดูว่า มารดาของท่านตายแล้วไปอยู่ที่ไหน ก็ได้ทราบว่าอยู่สุวรรณค์ชั้นที่ ๑ เพราะอาณิสสงส์ที่ทำภาวนานั้น “คุณแม่” จึงดีใจว่าท่านได้แสดงความกตัญญูทวดเวทีก่อนมารดาแล้ว ต่อจากนั้นท่านจึงอธิษฐานจิต ขอลงมายชีวิตรื้อต่อพระรัตนตรัย และรับใช้พระศาสนาจนตลอดชีวิตรั้งถึงกระนั้นก็ตามท่านก็ยังคิดถึงอุปการคุณของบิดามารดาอยู่เสมอ จึงได้ทำบุญอุทิศส่วนกุศลส่งไปให้อยู่เป็นนิจ ต่อมาได้ขอร้องอาจารย์นั่งทางในตรวจซ้ำอีก ปรากฏว่ามารดาของท่านได้เลื่อนขึ้นไปอยู่สุวรรณค์ชั้น ๔ ส่วนตัว “คุณแม่” เองได้ปฏิบัติธรรมอยู่ในวัดปากน้ำตั้งแต่ปี ๒๔๖๗ นับเป็นเวลาได้ ๓๐ ปีเศษแล้ว ได้รับหน้าที่เป็นผู้จัดการโรงครัวประกอบอาหารเลี้ยงพระภิกษุสามเณร วิ่งเต็นหาเงินทองข้าวของมาช่วยเจ้าคุณหลวงพ่อบำเพ็ญการเลี้ยงพระอยู่ตลอดมาเป็นปรกติ ยอมมอบกายอุทิศชีวิตรื้อเพื่อพระศาสนาจริงๆ กิจประจำวันคือ เวลา ๑๕.๐๐ น. ล่วงแล้ว จะพาพวกแม่ครัว ๒-๓ คน ไปจ่าย

อาหารสำหรับถวายพระเช้า เวลา ๐๔.๐๐ น. ต้องลุกขึ้นปลุกแม่ครัว ประกอบอาหารเลี้ยงพระเช้า ส่วนตัว “คุณแม่” พาลูกสาวในครัวออกไปจ่ายอาหารที่ตลาดเตรียมทำอาหารเลี้ยงพระภิกษุสามเณรตลอดถึงอุบาสิกใน เวลาเพลต่อไปเป็นประจำทุกวัน ในวันใดมีผู้มีศรัทธามารับทำการเลี้ยง ภัตตาหารพระภิกษุสามเณรวันนั้น “คุณแม่” จะต้องจัดอาหารเป็นพิเศษตาม ความประสงค์ของผู้เป็นเจ้าของภาพ โดยเจ้าภาพไม่ต้องทำอะไรเลย เพียงนำเงิน ไปมอบให้เท่านั้น ก็จะได้เลี้ยงพระภิกษุสามเณร ๕๐๐ รูป อุบาสิกและศิษย์ วัดอีกประมาณ ๓๐๐ คน รวมประมาณ ๘๐๐ คนด้วยกัน “คุณแม่” ได้ปฏิบัติ มาเช่นนี้เป็นประจำถึง ๓๐ ปีเศษแล้วนับตั้งแต่ได้รับหน้าที่เป็นผู้จัดการโรงครัว เริ่มต้นแต่ใช้ข้าวสารประมาณวันละ ๔ ถัง ค่าอาหารประมาณ ๒๐ บาท จนถึงปี ๒๔๙๗ ต้องใช้ข้าวสารวันละ ๑,๙๒๐ ถัง ค่าอาหารอย่างน้อยที่สุด ๘๐๐ บาท พระภิกษุสามเณรตลอดจนอุบาสิกในวัด “คุณแม่” มีใจเป็นห่วงใยไม่เห็นแก่ ความเหน็ดเหนื่อยใดๆ ทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงกล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า “เป็นคนสำคัญของวัดปากน้ำ” ชาววัดปากน้ำจึงขนานนามท่านว่า “คุณแม่”

นอกจากหลวงพ่อดปากน้ำมอบให้คุณแม่ทั่วม เป็นหัวหน้าโรงครัว



พระธรรมโรตม
วัดเบญจมบพิตรฯ

วัดปากน้ำ ยังมอบให้เป็นผู้ปกครองแม่ชีอีกด้วย หลังจากนั้นมาคุณแม่ทั่วมก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้าโรงครัวและหัวหน้าปกครองแม่ชี จนกระทั่งอายุถึง ๗๐ ปี จึงได้หยุดพักในยามชรา คือหยุดพักเมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๓ ได้ปฏิบัติหน้าที่แม่ ครัวมาเป็นอันดี ท่านเจ้าคุณพระธรรมวิมลโมลี (ปัจจุบันคือพระธรรมวโรตม) วัดเบญจมบพิตร ได้เล่าถึงประวัติการสร้างบุญกุศลของคุณแม่ทั่วม ดังนี้

“เนื่องจากผู้เทศน์นี้ก็เคยได้ฟังบุญบารมีได้



พึ่งน้ำมือของแม่ท้วม เป็นเวลาถึง ๖ ปี กล่าวคือ ผู้เทศน์นี้ได้มาอยู่ที่วัดปากน้ำนี้เมื่อปี พ.ศ.๒๔๙๑ ในสมัยนั้นวัดปากน้ำนี้ยังเป็นวัดที่ยากจน ความเป็นอยู่ยังแร้นแค้น ความเป็นอยู่ของ



พระภิกษุสามเณรยังเดือดร้อนในเรื่องอาหารการบริโภคไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนในปัจจุบันนี้ กล่าวโดยเฉพาะเท่าที่ปรากฏสำหรับผู้เทศน์นี้รู้สึกว่ามีความรู้สึกเกี่ยวกับคุณแม่ท้วมนี้มองดูแล้วคล้ายจะเป็นข้าศึก มองดูแล้วไม่ได้แสดงความเป็นมิตรเลย เพราะอะไร เพราะในสมัยนั้นผู้เทศน์นี้ยังเป็นสามเณรอยู่ รู้สึกว่าคุณแม่ท้วมนี้เป็นคนที่กระหมัดกระหม่อม คือเป็นคนที่ไม่เห็นใจพระภิกษุสามเณร เลี้ยงอาหารการบริโภคเข้าเพลนั้น รู้สึกว่าอาหารนั้นมีมากพอ แต่วาระสมันไม่เข้าชั้น เรียกว่าไม่ถูกปาก กินเพื่ออยู่ ไม่ได้อยู่เพื่อความเอร็ดอร่อยอะไรเลย กิน...อ้าเกือบว่าจะทุกวันนะต้องกินข้าวต้ม หรือว่าฉันข้าวต้มกับผักกาดดอง ผักกาดเขียวดองบ้าง มะละกอดองบ้าง ผักหัวไชโป้วบ้าง เป็นประจำอยู่ทุกวันๆ เมื่อวานอย่างไรวันนี้ก็อย่างนั้นรุ่งขึ้นก็อย่างเดียวกัน มองดูมันเบื่อแต่ก็ต้องฉัน เพราะฉะนั้นความเบื่อเรื่องอาหารนี่เอง มองหน้าคุณแม่ท้วมก็พลอยเบื่อหน้าโยมไปด้วย รู้สึกว่าในสมัยนั้น คิดไม่เห็นบุญคุณของคุณแม่ท้วมนี้เลย มองเห็นเป็นศัตรูไป แต่มาถึงสมัยนี้ก็มาคิดว่าที่เราเจริญรุ่งเรืองอยู่ได้ทุกวันนี้ ถ้าไม่ได้อาหารไม่ได้น้ำมือของคุณแม่ท้วมแล้วหาเจริญขึ้นได้แบบนี้ไม่ และพิจารณาตามความเป็นจริงว่า สถานที่ใดก็ตามถ้ามีความเป็นอยู่แร้นแค้น มีความเป็นอยู่ลำบากคนที่อยู่ด้วยกันก็จะเห็นอกเห็นใจ เรียกว่าเห็นน้ำใจกันเมื่อยามยาก เพราะฉะนั้นพระภิกษุสามเณรวัดปากน้ำนี้ในสมัยที่เมื่อ ๔๐ ปีมาแล้ว หรือ ๓๐ ปีมาแล้ว ในสมัย

นั้นศิษยานุศิษย์ของวัดปากน้ำ ที่ยังมีชีวิตอยู่ทั่วไปเจริญรุ่งเรืองอยู่ในภูมิภาค
ในที่ต่างๆ จะมีความเห็นอกเห็นใจกัน มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นอันดี
เพราะว่าได้กินผักกาดตอง ได้กินหัวไชโป้ว ร่วมกันมา ได้เห็นความทุกข์ยาก
ลำบากเดือดร้อนร่วมกันมา มีความเห็นอกเห็นใจกัน ส่วนในสมัยปัจจุบันนี้
วัดปากน้ำมีความเจริญรุ่งเรือง มีอาหารการบริโภคอุดมสมบูรณ์ ความเห็น
อกเห็นใจกันก็ลดน้อยลงไป เพราะฉะนั้นความรักสำนึกของคณะศิษย์ใน
ปัจจุบันนี้เมื่อเทียบกับเมื่อ ๓๐ ปี ๔๐ ปี ที่แล้วมาจะต่างกันมากในสมัยที่
หลวงพ่อยังมีเกียรติคุณความดียังไม่เด่น ยังไม่ปรากฏชัด ยังมีความเสื่อมใส
น้อยนั้นคณะศิษยานุศิษย์มีความรักมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกันไม่เบียดเบียนกัน
ไม่ประทุษร้ายกัน ไม่ปรากฏเหมือนกับสมัยหลวงพ่อล่วงลดับดับขันธไปแล้ว
อันนี้ก็เป็นเครื่องนำพิจารณาส่วนหนึ่งและการศึกษาถ้าหากสถานที่ใดมีความ
อุดมสมบูรณ์ในเรื่องอาหารการบริโภคแล้วการศึกษาที่นั่น มักจะไม่เจริญเท่า
สำนักที่มีการศึกษาอดๆ อยากๆ ความวิริยะอุตสาหะจะมีมากกว่า กล่าวถึง
ความรู้สึกของผู้เทศน์นี้จะเล่าตามความเป็นจริงให้ฟังว่า ณ สถานที่นั่งเทศน์
อยู่นี้เดิมนั้นเป็นสถานที่ว่าง เป็นพื้นดินที่ว่างเปล่า เพราะมีกำแพงแก้วล้อม
รอบอุโบสถอยู่ ไม่กว้างเท่าไรนักสถานที่ว่างนี้ก็เป็นสถานที่คุณโยมท้วงนั้นให้
แม่ชีมาปลุกมะละกอเอาไว้สำหรับเก็บลูกมะละกอไปดองเลี้ยงพระภิกษุสามเณร
เนื่องจากสามเณรในยุคนั้นก็ร้ายไม่ใช่เล่น คือเมื่อเบือมะละกอแล้วก็ให้เกลียด
ต้นมะละกอไปด้วย ครั้นเวลาใกล้จะทอดกฐิน หลวงพ่อก็ใช้ให้สามเณรมาด่า
หย้ารอบโบสถ์นี้ ก็มีผู้เทศน์นี้ร่วมอยู่ด้วยผู้หนึ่ง เมื่อด่าหย้าก็แก่งฟันทัน
มะละกอให้ล้มระเนระนาดไปหมด นิกว่าหลวงพ่อกคงจะดู ก็ไม่ได้ดูอะไร แต่
มันร้ายยิ่งกว่านั้นคือ เมื่อต้นมะละกอล้มลงแล้ว คุณโยมท้วงเอาต้นมะละกอ
ไปดองให้กินอีก รุ้สเลยว่าการมันตามทัน กินลูกมันก็ติดอยู่แล้ว ต้องมากินต้นอีก
อันนี้เป็นกรรมอย่างหนึ่งขอสารภาพในที่นี้ว่า ในสมัยนั้นยังเป็นเด็ก ยังไม่รู้
คุณค่าของเรื่องอาหารการบริโภค

และที่สังเกตวันใดถ้ามีคนมาเลี้ยง เอาแดงโมมาเลี้ยงละก็ในวันรุ่งขึ้นจะต้องกินแกงเปลือกแดงโมเป็นประจำ เพราะฉะนั้นถ้านัดกันว่าวันใดถ้ามีโยมมาเลี้ยง มีแดงโมมาเลี้ยงละก็เมื่อกินเนื้อหมดแล้วพยายามหักเปลือกแดงโมทิ้งกระโดนให้หมด แม่ท้วมจะได้ไม่เอาไปแกงเรียงเลี้ยง ในวันรุ่งขึ้นก็เป็นการแกลังค์คุณโยมไปในตัวอย่างนี้เสมอมา อันนี้ก็เว้นเป็นกรรม แต่มาคิดดูเมื่อล่วงกาลผ่านวัยไปเป็นเวลาถึงจากปี ๒๔๙๑ ถึงปัจจุบันปี ๒๕๓๐ ก็เป็นเวลาถึง ๔๐ ปี ให้เห็นคุณค่าของแม่ครัวท้วมนี้เป็นอันดีว่า ถ้าคุณแม่ท้วมนี้เป็นคนสุรุษสุราย หรือเป็นคนทำงานเพื่อหวังจะเอาความดีความชอบต่อพระภิกษุสามเณร ไม่คำนึงถึงเศรษฐกิจความเป็นอยู่แล้ว วัดปากน้ำก็คงจะไม่เจริญรุ่งเรือง เหมือนในปัจจุบันนี้ การที่หลวงพ่อดปากน้ำท่านสร้างบารมีได้ไม่มีอะไรขาดตกบกพร่อง หรือสร้างบารมีได้เป็นอันดี ก็เพราะหลวงพ่อดท่านมีคู่สร้างบารมี คือคุณโยมประยูร สุนทรา ซึ่งได้ทำหน้าที่เป็นไวยาวัจกร คือเป็นขุนคลัง กล่าวได้ว่าเป็นขุนคลังแก้ว เพราะคุณโยมประยูรนั้นเป็นอนาคาริก ไม่ได้แต่งงาน เมื่อไม่ได้แต่งงาน ก็ไม่มีสิ่งที่จะต้องรับผิดชอบเลย ไม่ต้องคำนึงถึงคนอื่นที่จะต้องเลี้ยงดูเพราะฉะนั้นจึงปฏิบัติหลวงพ่อดด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รักษาเงินทุกบาททุกสตางค์ไว้ไม่ได้กระจายไปไหน กินับว่าท่านได้ขุนคลังแก้วในฝ่ายการคลังเป็นอันดี และได้อาศัยคุณแม่ท้วม ซึ่งเป็นเจ้ากรรมพลาธิการ เป็นคู่สร้างบารมีอีก เป็นคนรู้จักจ่ายใช้สอยเท่าที่ได้ทราบมาจริงแท้จอย่างไรไม่ทราบ

คุณแม่ท้วมนี้จะไปซื้อผัก กาดเขียวในเวลาเย็นๆ ไปซื้อที่ไหน ไปซื้อที่ปากคลองตลาด ทำไมไปซื้อเวลาเย็นๆ เพราะเวลาเย็นๆ นั้นเป็นของที่เหลือเศษอยู่ราคามัน





ไม่แพง ไปเหมาเอามา คนที่นั่นเขาถามกันว่าคุณป้าจะซื้อเอาไปทำไม แกก็ตอบว่าจะซื้อเอาไปเลี้ยงหมู ได้ทราบข่าวอย่างนี้ ยิ่งเกลียดคุณโยมแม่ท้วมนี้มากยิ่งขึ้น เห็นพระเถรเป็นหมูไป และฝึกกาดที่ซื้อมานั้น ก่อนที่จะต้องคุณแม่ท้วมนี้ก็เอามาตากที่ถนนทางเดินเป็นถนนอิฐ ก่ออิฐถือปูนหน้าพระอุโบสถนี้ เดินทางไปศาลาการเปรียญ แยกเอามาตากโดยที่ไม่ได้มีเลื้อมืออะไร ตากกับพื้นซีเมนต์ นั้นเรามองดูแล้วก็ปลงธรรมสังเวชสลดจิต อื้อนี้จะทำให้สะอาด สอ้านซักหนอยก็ได้ แต่ความจริงนะเวลาตาก เราไม่รู้ถึงไ้ววิธีกรรมต่างๆ ก่อนที่จะมาเลี้ยงพระนั้น เขาจะต้องทำให้มันเหี่ยวลงไปเสียก่อน แล้วก็ไปเคล้ากับเกลือหมักไว้จนได้ที่แล้วก่อนที่จะมาเลี้ยงพระเถรนั้น เขาล้างสะอาดก่อน ไม่ใช้กินทั้งที่มีปนด้วยขอโทษชี้ตีนหรือปนด้วยขี้หมูขี้หมา ตามที่ปรากฏ แต่ว่าคนเรานี้ถ้าหากว่ามันตั้งจิตมันมีปฏิมะ คือความขจัดใจ มีโทษมุลลจิตเข้า กำกับจิตใจแล้ว ให้เห็นผิดเป็นชอบ เห็นเป็นแง่ร้ายไปหมด เพราะฉะนั้นเมื่อพิจารณาถึงปฏิปทาของคุณโยมที่ปฏิบัติมา ในยุคนั้นสมัยนั้น จำเป็นมากถ้าจะจับจ่ายใช้สอยกินหมูเห็ดเป็ดไก่เหมือนในปัจจุบันนี้วัดปากน้ำก็คงจะล่มจมไปนานแล้ว เพราะสมัยนั้นคนเลื่อมใสยังมีน้อยซึ่งต่างกว่าในสมัยนี้ เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าหลวงพ่อดำแม่ครัวคู่สร้างบารมีที่เหมาะสม จึงได้สร้างบารมีเลี้ยงพระภิกษุสามเณร ซึ่งในสมัยปี พ.ศ.๒๔๙๑ เท่าที่ผู้เทศน์มาอยู่นั้น สมัยนั้นพระยังไม่เกิน ๑๕๐ รูป ประมาณ ๑๐๐ กว่ารูป กันนับว่าอดๆ อยากๆ นานๆ จะมีคนมารับเลี้ยงสักรายหนึ่ง มีปลาทุให้ฉันซักทีหนึ่ง รู้สึกว่ามันปลื้มใจ ซึ่งในสมัยปัจจุบันนี้มีคนมาเลี้ยงเดือนหนึ่งหาเวลาว่างเกือบไม่ได้ซึ่งต่างกันมาก เพราะฉะนั้นเมื่อพิจารณาตามปฏิปทา สัมมาปฏิบัติ ของคุณแม่ท้วมนี้แล้ว ก็เห็นว่าท่านเป็นผู้ที่เป็นแม่บ้านหรือว่าเป็นเจ้ากรรมพลาธิการ ที่ยอดเยี่ยม กล่าวได้ว่าหากคนเสมอเหมือนได้ยาก ที่เป็นดังนั้นเพราะอะไร ก็เพราะคุณแม่นั้นเป็นอนาคาริก ประพฤติตนไม่มีครอบครัว เมื่อไม่มีครอบครัวแล้วก็ไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องนำเงินไปใช้จ่ายสงเคราะห์คนอื่น ก็ตั้งหน้าตั้งตาสร้าง

คุณงามความดีเลื่องพระภิกษุสามเณร อันนี้ก็เป็นเครื่องสังเกตอย่างหนึ่งว่า คนที่จะทำงานส่วนรวมไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวนั้นมักจะเป็นอนาคตาธิ์ จะกล่าวให้เห็นได้ง่ายๆ อย่างพระสงฆ์ที่ทำงานเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม แก่ประเทศ แก่พระพุทธศาสนา ได้เป็นอันดีนั้นก็เพราะท่านไม่มีครอบครัว ไม่มีลูกที่จะต้องเลี้ยง ไม่มีภรรยาที่จะต้องเลี้ยง ทำหน้าที่เลี้ยงเฉพาะตัว นอกจากนั้นก็ทำหน้าที่เพื่อส่วนรวม และให้ท่านทั้งหลายได้สังเกตว่าคนที่ทำงานส่วนรวมอยู่ทุกวันนี้ ล้วนแต่เป็นคนที่ไม่คำนึงหรือว่าได้เกี่ยวข้องกับเรื่องของครอบครัว จึงทำงานส่วนรวมได้ เพราะฉะนั้น คุณแม่ท่านนี้ตลอดชีวิตของท่านประพฤติตนเป็นอนาคตาธิ์ มีความซื่อสัตย์สุจริต นับได้ว่าเป็นแม่ของวัดปากน้ำ ซึ่งในฝ่ายพระภิกษุสามเณรก็เรียกหลวง-



พ่อว่าหลวงพ่อ ในฝ่ายคุณโยมแม่ท่านนี้ ก็ควรเรียกว่าหลวงแม่ เป็นแม่ผู้ใหญ่ เป็นแม่ยิ่งใหญ่ ในทางคุณงามความดี เป็นแม่ในทางธรรมที่ได้เลี้ยงวัดปากน้ำมาเพราะฉะนั้นเมื่อกล่าวถึงปฏิบัติของคุณแม่ท่านแล้วจะเห็นได้ว่า ท่านเกิดมาเพื่อสร้างบุญสร้างบารมีโดยแท้ที่เป็นดังนี้ ก็สันนิษฐานได้ตามปฏิบัติของท่านว่าท่านต้องเข้าถึง คือคุณแม่ท่านนี้ต้องเข้าถึงสัจธรรมความเป็นจริงของโลกนี้ ได้ทราบซึ่งถึงสัจธรรมความเป็นจริงของโลกนี้ ตามคำสอนในพระพุทธศาสนาที่ท่านมาเลื่อมใสหลวงพ่อดปากน้ำอยู่ ก็เพราะท่านได้ทราบถึงสัจธรรมความเป็นจริง จึงได้เสียสละฆราวาสวิสัยเข้ามาบำเพ็ญคุณงามความดีในทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ก็กล่าวได้ว่า การที่คุณแม่ท่านประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ช่วยหลวงพ่อบรรสร้างบารมีมาเป็นปึกแผ่นดังนี้



ก็เพราะท่านได้ทราบถึงสัจธรรมความเป็นจริงของโลกนี้ตามคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ก็คือโลกแห่งมนุษย์เรานี้ ไม่ใช่สถานที่ที่อยู่เพื่อแสวงความสุข ไม่ใช่สถานที่อยู่เพื่อแสวงความทุกข์ แต่เป็นสถานที่อยู่ชั่วคราว เพื่อสร้างคุณงามความดี

นอกจากนี้ **พระเทพกิตติปัญญาคุณ (กิตติวุฒโท ภิฑฺฑ)** ได้กล่าวรำลึกถึงคุณแม่ทั่วมไว้ว่า คุณแม่ทั่วมนั้นเป็นคนเก่าแก่ของวัดปากน้ำ กล่าวได้ว่าชีวิตของคุณแม่ทั่วมกับวัดปากน้ำนั้นมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากเหมือนเป็นชีวิตเดียวกัน เพราะวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ในสมัยก่อนที่หลวงพ่อดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส วัดปากน้ำไม่เป็นที่รู้จักแก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง ต่อเมื่อหลวงพ่อดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส วัดปากน้ำก็มิชื่อเสียงปรากฏแก่สาธุชนโดยทั่วไป มีความเจริญรุ่งเรืองมาตามลำดับ คุณแม่ทั่วม ทุตานุกรม เป็นลูกศิษย์หลวงพ่อดำรงตำแหน่งวัดปากน้ำ และเป็นผู้ที่รับใช้หลวงพ่อดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ต้น ตั้งแต่อยู่อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อหลวงพ่อดำรงมาอยู่ที่วัดพระเชตุพน คุณแม่ทั่วมก็ได้ติดตามมา เมื่อหลวงพ่อดำรงมาอยู่วัดปากน้ำ หลวงพ่อก็ชวนคุณแม่ทั่วมมาอยู่วัดปากน้ำ เพื่อช่วยเหลืองานทางวัด ซึ่งคุณแม่ทั่วมก็ได้สนองงานนี้ด้วยดีมาโดยตลอด โดยเฉพาะได้สนองเจตนาของหลวงพ่อดำรงไว้เต็มว่าเมื่อท่านมาดำรงตำแหน่งที่วัดปากน้ำนี้ท่านจะได้ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์สามเณรที่อยู่ในความดูแลภายใต้การปกครอง



ของท่าน ไม่ให้ลำบากเรื่องปัจจัย ๔ สมัยนั้นการบิณฑบาตนั้นลำบากมาก เพราะว่าบริเวณรอบๆ วัดปากน้ำนี้ก็มีวัดอยู่มากมายติดๆ กันหลายวัด เมื่อหลวงพ่อกำลังอยู่วัดปากน้ำ พระสงฆ์สามเณรก็เพิ่มมากขึ้น หลวงพ่อเห็นว่าถ้าให้พระสงฆ์สามเณรออกบิณฑบาตก็จะเป็นการทำให้พระสงฆ์สามเณรวัดอื่นเดือดร้อนไปด้วย ท่านก็มีเมตตาสงเคราะห์ตั้งโรงครัวขึ้น

การปรุงอาหารถวายพระสงฆ์สามเณร การตั้งอาหารถวายพระสงฆ์สามเณรนั้นเป็นเรื่องใหญ่มาก เพราะจะต้องปฏิบัติกันทุกๆ วันติดต่อกันไป แต่หลวงพ่อก็อาศัยคุณแม่ท้วม หุตานุกรม ซึ่งเป็นอุบาสิกาเป็นแม่ครัวใหญ่ ในสมัยนั้นรับภาระส่วนนี้มาโดยตลอด ด้วยการปรุงภัตตาหารถวายพระสงฆ์



สามเณรรวมทั้งเด็กวัดและอุบาสิกอุบาสิกาในวัดปากน้ำ คุณแม่ท้วมก็ได้สนองงานนี้ด้วยความขยันแข็งแรง และรับผิดชอบโรงครัวโดยตรง ซึ่งสมัยโน้นกล่าวได้ว่า ความเป็นอยู่ของพระสงฆ์สามเณรนั้นก็พอ

เป็นไปตามอัตภาพ จะเรียกว่าผิดเคียงก็ยังไม่ได้นัก เพราะว่าข้าวปลาอาหารที่ปรุงถวายแต่พระสงฆ์สามเณรนั้นมีอยู่ประจำทุกๆ วัน เป็นแต่เพียงว่าอาหารในสมัยนั้นกับในสมัยนี้มีความประณีตต่างกัน เพราะในสมัยนั้นคนยังรู้จักวัดปากน้ำน้อย และการจองเป็นเจ้าภาพก็ยังน้อยอยู่ เพราะว่าคนส่วนใหญ่ยังไม่รู้จัก ฉะนั้นอาทิพย์หนึ่งอาจจะไม่มีเจ้าภาพเพียงวันเดียวสองวัน ไม่ครบทั้งอาทิพย์ หรือเดือนหนึ่งก็อาจจะไม่มีเจ้าภาพไม่ครบเดือน แต่ถึงอย่างนั้นคุณแม่ท้วมได้พยายามชวนชวนและประหยัด พยายามจัดภัตตาหารถวายพระสงฆ์สามเณรด้วยดีมาโดยตลอด แม้ในสมัยที่อาตมามาอุปสมบทที่นี่เมื่อปี ๒๕๐๐ เมื่อถึงพุทธกาล วัดปากน้ำนั้นก็มีชื่อเสียงเรื่องมากขึ้นพอ



สมควรแล้ว ชื่อเสียงของวัดปากน้ำก็แพร่หลายไปถึงต่างประเทศ ปีนั้น พระสงฆ์สามเณรมากที่สุด กว่าทุกๆ ปีที่ผ่านมา มีถึง ๖๐๐ กว่ารูป ภัตตาหาร ที่ถวายพระภิกษุสงฆ์สามเณร ทั้งมือเช้ามือเพลก็ไม่ใช่ว่าจะมีเจ้าภาพครบทุกๆ วัน แต่อาหารที่คุณแม่ท้วมได้ปรุงถวายแด่พระสงฆ์สามเณรนั้นก็พอยัง อุดหนุนให้เป็นไปได้ อย่างที่เมื่อคืนนี้ท่านเจ้าคุณธรรมวิมลโมลีได้เทศน์ให้ฟัง ก็อันนั้นเป็นชีวิตจริงของวัดปากน้ำ ของพระสงฆ์สามเณรในสมัยที่คุณแม่ ท้วมรับผิดชอบโรงครัวอยู่

สมัยอาตมาอยู่ก็ยังมีเรื่องราวต่างๆ เหล่านี้ปรากฏอยู่เสมอ วันไหน มือเช้าลงฉัน ถ้าไม่มีเจ้าภาพเราจะต้องเจอกับผักตอง เราจะต้องเจอกับเต้าหู้ยี้ ถ้าวันไหนเจอเต้าหู้ยี้ พระเณรท่านก็นินทาว่า วันนี้ฉันแดงบุกแล้ว ก็หมายถึงว่าวันนั้นไม่มีเจ้าภาพ ถ้าวันไหนมีเจ้าภาพเราก็เจอปลาจวดทอด ปลาจวด เค็มๆ ทอด ซึ่งก็รู้สัญญาณจะบอกตั้งแต่มือเช้าว่า วันนี้มีเจ้าภาพหรือไม่มี ถ้ามีปลาจวดอยู่ในจาน ก็แสดงว่าวันนี้มือเพลมีเจ้าภาพคุณแม่ท้วม หุตานุกรรม เป็นแม่บ้านที่ประเสริฐ ที่ว่าเป็นแม่บ้านที่ประเสริฐนั้น ก็หมายความว่าคุณแม่ ท้วมนี้สามารถที่จะเลี้ยงชีวิตของคนที่อยู่ในครอบครัว ถ้าอุปมาว่า วัดปากน้ำ นี้เป็นครอบครัวก็เป็นครอบครัวที่ใหญ่มาก มีสมาชิกอยู่ในครอบครัวนี้เกือบ พันชีวิต หรืออาจจะถึงพันชีวิต พันกว่าชีวิตทุกๆ วัน คุณแม่ท้วมก็ทำด้วยความขยันขันแข็งสามารถปรุงอาหารถวายพระถวายเณรได้ด้วยดีตลอดมา แต่นั่นแหละชีวิตของพระของ เณร หรือชีวิตของคนทั่วไป ที่เนื่องด้วยคนอื่น บางครั้ง เราก็ไม่ได้คิดหกรกว่า การที่จะได้อาหารมาอยู่ในจานใน หม้อนี้แสนจะยากลำบาก บางทีเกิดปฏิกิริยาในใจของผู้





บริโศก ถ้าหากว่าอาหารนั้นไม่ถูกปาก เพราะแม่ครัวนั้นจะปรุงอาหารให้ ถูกปากแก่คนทุกๆ คนนั้น ถูกรสนิยม แก่คนทุกๆ คนนั้นเห็นท่าจะเป็นไปไม่ได้ บางคนก็ชอบจืด บางคนชอบเค็ม



บางคนชอบเปรี้ยว บางคนชอบหวาน จะให้ถูกปากทุกๆ คนไม่ได้ เพราะฉะนั้น คุณแม่ทั่วมนี้จึงเป็นคนที่ถูกบ่นมากที่สุด ถูกรสนิยมมากที่สุด และพวกที่นินทา คุณแม่ทั่วมก็คือพระเถร บางทีก็แม่ชีนั้นแหละนินทาๆ ลับหลังทั้งนั้นนะ ก็หาว่าคุณแม่ทั่วมอย่างนั้นบ้าง อย่างนี้บ้าง จ่ายอาหารไม่ครบบ้าง ปรุงอาหารไม่ ประณีตบ้าง สารพันที่จะว่ากัน แต่ว่าในทางธรรมวินัยนั้นท่านก็บอกไว้ชัดเจนแล้วว่า พระสงฆ์สามเณรนั้นจะต้องเป็นผู้เลี้ยงง่าย ไม่เป็นผู้เลี้ยงยาก แต่ บางองค์ท่านก็เลี้ยงยาก คือเดี๋ยวจะเอาอย่างนั้น เดี๋ยวจะเอาอย่างนี้ แม่ครัว สมองไม่ได้กับบ่นว่าบางทีก็ว่าให้ได้ยิน แม่ครัวมีแต่ความน้อยใจมีแต่ความเสียใจ



หลายแห่งที่ผู้ที่ต้องรับผิดชอบเรื่องโรงครัวต้องรับประทานยาระงับประสาท แม้แต่บุคลิกการณ์ญาณ ซึ่งได้รับผิดชอบต่อจากคุณแม่ทั่วม ปัจจุบันนี้บางครั้งก็ต้องพักผ่อน ต้องพักเพราะเหตุว่าได้กระทบกับอนิฏฐารมณ์จากปฏิกะที่เกิดขึ้นในใจของคนเลี้ยงยาก เพราะบางคนนี่เห็นแก่กิน เห็นแก่ปาก เห็นแก่ท้อง ก็สร้างภาระให้แก่คนที่หาสของปากท้องไม่มีที่สิ้นสุด นั่นก็ทำให้เกิดความทุกข์ เกิดความแค้นใจ ในบางครั้ง

คุณแม่ทั่วม หุตานุกรม เป็นคนที่มีความอดทนสูง ถึงแม้จะกระทบกับอนิฏฐารมณ์ตลอดเวลาแต่ก็อดกลั้นคือโทษนั้นเราก็มิเป็นของธรรมดา

อย่างเมื่อคืนนี้ที่ท่านเจ้าคุณธรรมวิมลโมลี ท่านเล่าให้ฟังว่าเนรโกรรมแม่ทั่วมที่หันแต่มะละกอให้ฉันทุกวันๆ และบริเวณที่นั่งเทศน์อยู่นี้ก็ปลูกต้นมะละกอเต็มไปหมด พอถึงคราวหลวงพ่อก็ใช้ให้เนรโคนต้นมะละกอทิ้งเสีย จะได้ไม่ต้องกินมะละกออีกต่อไปคุณแม่ทั่วมก็เสียใจโกรรมมาก หลวงพ่อก็ว่าท่านก็ไม่ต้องทำอะไร นอกจากพูดเตือนว่าต่อไปนี่ก็ไม่ต้องฉันมะละกอต่อไปอีกแล้ว แต่ถึงอย่างนั้นคุณแม่ทั่วมท่านก็เป็นคนที่มีความอดทนอดกลั้นสูง ไม่ให้เสียหาย เมื่อเนรโคนต้นมะละกอโยมแม่ทั่วมก็เอาต้นมะละกอต้องถวาย เนรต่อไปอีก ให้ฉันต้นเสียให้เข็ด ฉันเนื้อไม่ชอบก็เลยต้องฉันต้นมะละกอต่อไป ก็เป็นการแก้เผ็ดกันได้เหมือนกัน ชีวิตของคุณแม่ทั่วมนี้เป็นชีวิตที่ทุกคนควรจะได้ให้ความเห็นใจ แล้วก็ควรจะยกย่องสรรเสริญ เพราะชีวิตของคนที่ต้องบริการคนจำนวนมาก นี่ต้องกระทบกับอนิฏฐารมณ์ตลอดเวลา ความอดทนอดกลั้น ความมุ่งมั่นในทานบารมีในการบำเพ็ญกุศลในการสร้างบารมีร่วมกับหลวงพ่อย่างมั่นคงมาโดยตลอด คุณแม่ทั่วมไม่เคยทอดทิ้งหน้าที่ ไม่ทอดทิ้งพระสงฆ์สามเณร สละความสุขส่วนตนอุทิศความสุขส่วนตนแล้วก็ทำหน้าที่เป็นแม่ครัวเลี้ยงดูพระเณรมาโดยตลอด จนทำไม่ไหว คุณแม่ทั่วมจึงได้พักผ่อน แต่ถึงอย่างนั้นคุณแม่ทั่วมก็ยังห่วงใยยังเดินดูโรงครัว ดิโนน ชมนี้ เรื่อยไปไม่เคยหยุดหยอก ถึงแม้ว่าเขาจะไม่ให้ทำ แต่ใจความที่เป็นห่วงก็เดินดูดิโนน



นี้อยู่เรื่อยไป นี่คือความรู้สึกของคุณแม่ท้วม ที่รับผิดชอบต่องานต่อหน้าที่ต่อวัดปากน้ำ เพราะฉะนั้นเมื่อคุณแม่ท้วมได้ถึงแก่กรรมลง พระสงฆ์สามเณรวัดปากน้ำที่อยู่ในรุ่นเก่าๆ ก็ย่อมจะต้องระลึกนึกถึงอุปการะคุณส่วนนี้ โดยเฉพาะพระเดชพระคุณท่านเจ้าอาวาส กล่าวได้ว่าคุณแม่ท้วมนี้เลี้ยงมาตั้งแต่เล็กแต่น้อย ตั้งแต่เป็นเณรแล้วก็เลี้ยงดูอย่างดี เหมือนแม่ที่ดีเลี้ยงลูก ห่วงลูกทุกอย่าง เมื่อหลวงพ่อส่งไปเรียนหนังสือที่วัดเบญจมบพิตร หลวงพ่อก็เป็นห่วงว่าลูกเณรจะอดก็ให้คุณแม่ท้วมปรุงอาหารไปถวายเป็นประจำ ส่งปันโตอยู่เสมอ แล้วคุณแม่ท้วมนี้เป็นคนที่รอบคอบ ละเอียดย รู้ว่าเณรกำลังหนุ่มรูปงามจะใช้ให้แม่ชีไปส่งปันโตก็เลือกแม่ชีแก่ๆ นอกจากแก่แล้วก็เอาหูตังๆ ด้วยอย่างชีสะอาดอย่างนี้ไปส่งปันโตเจ้าอาวาส เพราะกลัวว่าเดี๋ยวจะไปรบกวนจิตใจให้สามเณรฟุ้งซ่านก็เอาแม่ชีแก่ๆ ไป แล้วก็หูตัง แสดงให้เห็นว่าคุณแม่ท้วมนี้เป็นผู้ใหญ่เป็นแม่บ้านที่หลวงพ่อไว้วางใจได้ และก็ได้อุปการะพระเณรอย่างนี้มาหลายรูป ที่ได้อยู่ในวัดปากน้ำเก่าๆ นี่จะนึกถึงคุณแม่ท้วมทันทีว่าคุณแม่ท้วมนั้นเป็นคนเก่าแก่ แล้วก็เป็นผู้มีอุปการะคุณมาก อาตมาเองนั้นก็ได้รับอุปการะอยู่ถึง ๓ พรรษา จนกระทั่งย้ายไปจำพรรษาที่วัดมหาธาตุหลังจากที่หลวงพ่อมรณภาพแล้ว ความซี้เกียจนั่งรถข้ามไปข้ามมาก็เลยข้ามไปจำพรรษาวัดมหาธาตุ เพราะงานอยู่ฝั่งโน้นเป็นส่วนใหญ่ แต่ถึงอย่างนั้นก็เวียนไปเวียนมา ก็ยังเห็นคุณแม่ท้วมกุฏิๆ ช่วยเหลือขวนขวายอยู่ตลอดเวลา ไม่ได้ว่างเว้น จนหลังสุดนี้ถือไม้เท้าเดินท่อมๆ อยู่ทั่ววัดนี้ แสดงให้เห็นว่าชีวิตของคุณแม่ท้วมกับวัดปากน้ำนั้นผูกพันกันมาก วัดปากน้ำตั้งแต่พระเดชพระคุณท่านเจ้าอาวาสลงไปจึงมีความรู้สึกว่าคุณแม่ท้วมนี้เป็นญาติผู้ใหญ่ และเมื่อญาติผู้ใหญ่ถึงแก่กรรมลงทุกคนก็มีความรู้สึกเสียดาย อาลัยอาวรณ์ด้วยความกตัญญูทเวที ก็ได้จัดบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทานนี้ตามลำดับ ในคตินี้บรรดาญาติทั้งหลายของคุณแม่ท้วมก็ได้มาเป็นเจ้าภาพรวมกันกับชาววัดปากน้ำ ซึ่งก็ได้ทำหน้าที่สมาชิกในครอบครัวเดียวกัน สนองคุณคุณแม่ท้วม



แม่ชีธัญญาณี สุดเกษ

หุตานุกรรม ซึ่งได้อุทิศชีวิตเพื่อ
วัดปากน้ำมาหลายสิบปี จนอายุ
๙๗ ปี จึงจากวัดปากน้ำไป
ความดีทั้งหลายทั้งปวงของ
คุณแม่ท้าวก็คงจะประทับใจ
พระสงฆ์ สามเณรอุบาสก
อุบาสิกาวัดปากน้ำ อีกนาน
แสนนานทีเดียว

ปัจจุบัน คุณแม่ท้าว หุตานุ
กรรม ได้ถึงแก่กรรมอย่างสงบ
ณ ตึกอนาลัย ๒ วัดปากน้ำ
เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๓๐
เวลา ๑๕.๒๓ น. รวมอายุ ๙๗
ปี

คุณแม่ท้าว เป็นผู้มีความ
เลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธ-
ศาสนาอย่างหนักแน่น ได้มอบ

กายถวายชีวิตเป็นอุบาสิกา ช่วยงานพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาววัดปากน้ำ
พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ในฐานะหัวหน้าโรงครัว จัดการทางด้าน
ภัตตาหารถวายพระสงฆ์สามเณร และอุบาสกอุบาสิกา มาตั้งแต่พระเดชพระคุณ
หลวงพ่อยังมีชีวิตอยู่ จวบจนกระทั่งพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวมรณภาพ
ไปแล้ว ก็ยังช่วยทำหน้าที่อยู่จนกระทั่งถึงวัยชรา จึงได้มอบหมายหน้าที่ที่
รับผิดชอบทางด้านโรงครัวนี้ให้แก่ แม่ชีธัญญาณี สุดเกษ ปฏิบัติหน้าที่สืบต่อ
มาจนตราบเท่าทุกวันนี้

